

5. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів”:[Електронний ресурс]/Міністерство охорони здоров’я України. – Режим доступу :http://moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20170310_1.html#3.

6. Концепція реформи фінансування системи охорони здоров’я схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016р. №1013-р//Урядовий кур’єр від 27.01.2017 — № 16.

7. Проект Закону України “Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів”:[Електронний ресурс]/Міністерство охорони здоров’я України. – Режим доступу :http://moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20170310_1.html#3.

8. Проект Закону України “Про внесення змін до статей 3, 8 та 35-1 Основ законодавства України про охорону здоров’я”:[Електронний ресурс]/Міністерство охорони здоров’я України. – Режим доступу :http://www.moz.gov.ua/ua/portal/Pro_20170310_3.html.

УДК 338.434

*Плигач Катерина Дмитрівна
аспірантка, асистент кафедри економіки та підприємництва,
Черкаський державний технологічний університет,
katrysa_plygach2809@mail.ru*

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ ЗРОСТАННЯ ЇХ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ЧЕРКАССКОЙ ОБЛАСТИ В КОНТЕКСТЕ РОСТА ИХ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА

FINANCIAL SUPPORT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF CHERKASY REGION IN THE CONTEXT OF ECONOMIC POTENTIAL GROWTH

Анотація. Проаналізовано особливості державного фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств Черкаської обл. Розглянуто закордонний досвід фінансової підтримки галузі з боку держави. Досліджено стан фінансування фермерської діяльності області за останні роки.

Аннотация. Проанализированы особенности государственного финансового обеспечения сельскохозяйственных предприятий Черкасской области. Рассмотрено зарубежный опыт финансовой поддержки отрасли со стороны государства. Исследовано состояние финансирования фермерской деятельности области за последние годы.

Annotation. The features of state financial provision of agricultural enterprises in Cherkasy region were analyzed. There was considered the foreign experience of state financial support of this economic sector. The state of farmers funding of the region in recent years was examined.

Черкаська область займає перше місце в Україні за виробництвом сільськогосподарської продукції на душу населення та має 70% сільськогосподарських земель у загальній території-альній площі області [3]. Це вказує на наявність значного потенціалу у розвитку галузі сільського господарства. Важливою передумовою розвитку даної галузі є забезпечення необхідного та своєчасного фінансування, оскільки для сільського господарства характерним є сезонність виробничої діяльності, нерівномірність грошових потоків у часі та встановлення соціальних цін на більшість кінцевих продуктів виробництва. Саме тому обрана тема є вкрай актуальною в контексті зростання економічного потенціалу сільськогосподарського виробництва.

Враховуючи ресурсоємність та сезонність сільськогосподарського виробництва, фінансове забезпечення є важливим фактором зростання економічного потенціалу галузі. Сільськогосподарська діяльність Черкаської обл. характеризується низькою рентабельністю виробництва через його сезонність; часовий розрив у витратах на операційну діяльність та надходженнях від реалізації виготовленої продукції; неспроможністю реалізаційних цін по-

крити повну собівартість виробництва. Так, за підсумками 2015 р. 9,5% сільськогосподарських підприємств області отримали збитки [3]. Важливою передумовою розвитку сільського господарства є державна підтримка. Однак, розмір державного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств Черкаської області, є несуттєвим, оскільки частка державної підтримки у повній собівартості виготовлення продукції сільськогосподарського виробництва регіону за 2014 р. складає 11,25% [6].

Розглядаючи закордонний досвід державної підтримки сільського господарства, було досліджено особливості реалізації даної підтримки на території США, Японії та ЄС. Близько 40% собівартості виготовленої сільськогосподарської продукції США покривається за рахунок державної допомоги, спрямованої на: підтримання цін, пільгове кредитування, капіталізацію підприємств, для виготовлення окремих видів продукції, фінансової допомоги у формі інвестиційних надбавок тощо. У Японії даний показник складає 72% та надається підприємствам з метою підтримання гарантованих закупівельних цін та обсягу державних закупівель продукції сільського господарства, підтримка науки та машинобудування у даній галузі економіки. На території Євросоюзу державна підтримка сільського господарства здійснюється через забезпечення діяльності сільськогосподарських виробників дешевими кредитами, підтримання цін, здійснення безпосередніх виплат і т. д. При цьому, через високу вартість засобів виробництва близько 90% цін на сільськогосподарську продукцію регулюється у вигляді субсидій [1].

Проаналізувавши особливості державної підтримки вітчизняних сільськогосподарських виробників, було досліджено особливості використання такого інструменту, як здешевлення кредитування, який реалізується шляхом часткової компенсації відсоткової ставки. Так, у 2016 р. відповідно до бюджетної програми «Фінансова підтримка заходів агропромислового комплексу шляхом здешевлення кредитів» наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України для Черкаської обл. було затверджено 25,87 млн грн бюджетних призначень, з яких серед 47 сільськогосподарських підприємств області розподілено 19,1 млн грн. Це на 9% менше порівняно з 2015 р., коли з загального фонду держбюджету було виділено 28,45 млн грн на здешевлення кредитів сільськогосподарських підприємств області та на 27% менше фактично розподілених ресурсів (26,32 млн грн) [7]. Тобто, спостерігається негативна тенденція до зниження як передбаченої бюджетом, так і фактично компенсованої вартості кредитування сільськогосподарського виробництва у 2016 р. Зменшення обсягів бюджетних призначень у 2016 р. може мати наступні негативні наслідки для сільськогосподарських підприємств, а саме: зниження рівня техніко-технологічного вдосконалення господарської діяльності, зменшення обсягів виробництва через відсутність відповідного ресурсного забезпечення (зокрема поголів'я худоби), зниження родючості ґрунтів без внесення необхідного обсягу добрив.

Низький рівень обізнаності більшої частини сільськогосподарських виробників щодо умов отримання державної допомоги, складний механізм та непрозорість процедури одержання ресурсів стримує розвиток підприємств даної галузі. Так, станом на 01.10.2016 р. кошторисна вартість інвестиційних проектів аграрного сектору Черкаської області склала 2258 млн грн (з них 1,3 млрд грн спрямовано на виробництво інкубаційних яєць). Значну частку у структурі джерел фінансування займають власні кошти – 89,8% (2027 млн грн) і лише 1,7% (38,5 млн грн) залучені. При цьому, потреба в інвестиціях складала 193 млн грн або 8,5% від вартості агропромислових інвестиційних проектів Черкаської обл. [2].

Особливої уваги заслуговує забезпечення фінансової підтримки фермерським господарствам, які мають необхідні передумови для розвитку сільськогосподарської галузі (здатність швидко адаптуватися до змін, запроваджувати нові технології). Так, питома вага кількості фермерських господарств у загальному обсязі сільськогосподарських підприємств Черкаської обл. у 2016 р. склала 63,7%, тобто 1274 господарств (рис. 1). При цьому, фермерствам належить суттєва частка земельних угідь у загальній площі сільськогосподарських земель області (10,5% або 152,4 тис. га). Однак, фермерськими господарствами виготовляється лише 5,9% (858,2 млн грн) сільськогосподарської продукції області. До того ж, у 2016 р. при зростанні кількості сільськогосподарських підприємств на 111 одиниць відбулося зменшення чисельності фермерств на 71 одиницю.

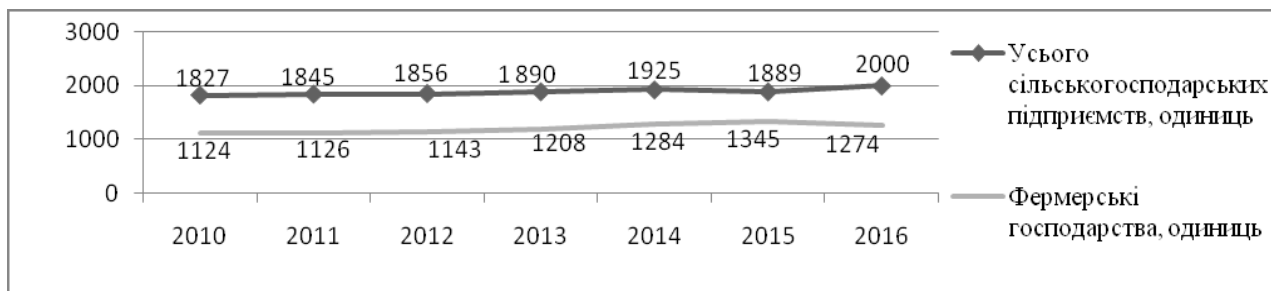

Рис. 1. Динаміка кількості сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств Черкаської області за 2010–2016 рр., одиниць

Джерело: [5]

Зменшення кількості фермерських господарств у Черкаській обл. за 2016 р. вказує на недостатню ефективність виробництва ними сільськогосподарської продукції. На думку автора, у першу чергу, це спричинено зростанням цін на енергетичні та фінансові ресурси, сільськогосподарську техніку та добрива. По-друге, фрагментарний характер виробництва, відсутність розвинених коопераційних зв'язків між фермерськими господарствами, зниження закупівельних цін та відсутність надійних каналів збуту продукції призводить до збитковості виробництва. При цьому, найбільші прибутки одержують посередники, фіксуючи вигідні для себе ціни та змушуючи виробників продукції працювати на їх умовах.

Якщо великі сільськогосподарські підприємства мають більше можливостей для залучення зовнішніх ресурсів (у тому числі, завдяки наявності заставного майна), то доступ фермерських господарств до фінансових ресурсів (зокрема, традиційного банківського кредитування) є обмеженим. Так, у 2015 р. зі спеціального фонду державного бюджету фермерським господарствам Черкаської обл. відповідно до програми «Надання кредитів фермерським господарствам» було виділено 1,16 млн грн фінансової допомоги на поворотній основі, яку отримали 10 фермерських господарств. У 2016 р. відбулося значне скорочення суми фінансової підтримки фермерських господарств, складаючи 716,6 тис. грн. Фінансова підтримка була надана 2 фермерським господарствам: ФГ «Блubberрі Фарм Канів» (500,0 тис. грн) та ФГ «Артанія Агро» (216,6 тис. грн), які займаються вирощуванням ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників [2].

Однак, з метою стимулювання ефективності функціонування суб'єктів фермерського господарства у 2017 р., Мінагрполітики розроблено стратегію розвитку аграрного сектора «3+5», відповідно до якої одним з трьох основних пріоритетів є реформа системи державної підтримки з акцентом на фермерські господарства. Відповідно до даної стратегії, у 2017 р. максимальний розмір фінансової підтримки фермерських господарств, які обробляють не більше 500 га землі, буде збільшено вдвічі (до 500 тис. грн), а термін прийому заяв на отримання пільгового кредитування пролонговано до 30 днів [4].

Отже, важливу роль у розвитку сільськогосподарського виробництва відіграє фінансове забезпечення. Враховуючи специфічні особливості даної галузі народного господарства, суттєвого значення набуває залучення зовнішніх джерел фінансування, а саме державної підтримки. Проведене дослідження вказує на не достатній рівень фінансової підтримки галузі з боку держави, яка, до того ж, має тенденцію до зменшення. Тому перспективою подальших досліджень є визначення шляхів підвищення фінансового забезпечення сільського господарства, зокрема в Черкаській обл.

Література

1. OECD (2016), Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2016, OECD Publishing, Paris. – Available at: <http://www.tarim.gov.tr>
2. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>
3. Регіональна статистика, офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Українського державного фонду підтримки фермерських господарств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://udf.gov.ua/node/577>

5. Статистичний збірник „Сільське господарство Черкащини” за 2015 рік / Головне управління статистики у Черкаській області: За ред. В.П. Приймак. – Черкаси, 2016. – Режим доступу: <http://www.ck.ukrstat.gov.ua>

6. Офіційний сайт Управління агропромислового розвитку Черкаської ОДА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.daprk.ck.ua>

УДК 330.341.1:351/354:339.9

Тонюк Марина Олександрівна
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
tonyukv@list.ru

Поліщук Наталія Сергіївна
студентка факультету маркетингу
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
natalia.polischuk@mail.ru

ДЕРЖАВНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ДОСВІДУ СВІТОВИХ ЛІДЕРІВ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СКВОЗЬ ПРИЗМУ ОПЫТА МИРОВЫХ ЛИДЕРОВ

THE WORLD LEADERS' EXPERIENCE OF STATE STIMULATION OF INNOVATIVE ACTIVITY

Анотація. Висвітлено проблеми стимулювання інноваційної діяльності з боку держави. Порівняно напрямки державної політики щодо стимулювання інноваційної діяльності у США, Швеції та Швейцарії. Наголошено на загальних чинниках, що сприяють поживленню інновацій та надано рекомендації щодо шляхів покращення в Україні.

Аннотация. Рассмотрены проблемы стимулирования инновационной деятельности со стороны государства. Сравнены направления государственной политики стимулирования инновационной деятельности в США, Швеции и Швейцарии. Сделан акцент на общих факторах, способствующих оживлению инноваций, даны рекомендации по улучшению инновационной деятельности и ее стимулированию в Украине.

Abstract. The problems of stimulation of innovative activity by a state are viewed. Directions of the state policy on stimulation of innovative activity in the United States, Sweden and Switzerland are compared. Common factors contributing to the revival of the innovations are marked and some recommendations regarding ways to improve it in Ukraine are given.

В сучасних умовах господарювання ефективно запровадження інновацій на підприємствах створює стратегічні переваги в найбільш конкурентних галузях. Враховуючи те, що Україна посідає 85-е місце у рейтингу глобальної конкурентоспроможності і 56-е за інноваційним розвитком, дослідження світового досвіду державного стимулювання інноваційної діяльності є пріоритетним напрямком розвитку у вітчизняній економіці в наші дні.

Виходячи із поставленої проблеми, можемо встановити такі завдання: визначення лідерів за інноваційною діяльністю у світі, дослідження їх державної політики стимулювання інноваційної діяльності та визначення тих методів, які може перейняти Україна.

За офіційними даними Всесвітнього економічного форуму 2016-2017 рр. виявилось, що лідерами як за конкурентоспроможністю, так і за кількістю вкладених коштів в інноваційну діяльність є Швейцарія, Швеція та США [3]. Особливості державного стимулювання інноваційної діяльності цих країн наведено в таблиці 1.

Таким чином, можна дійти висновку, що найголовнішими чинниками державного сприяння інноваційній діяльності є підтримка високого рівня розвитку освіти, підвищення кількості та якості наукових досліджень, розвиток інноваційної інфраструктури, сприятлива економічна ситуація, розповсюдження сучасних інформаційних технологій серед населення, створення спеціальних допоміжних програм та комітетів, що займаються інноваційною дія-